

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

389.5

Hely

Idő

1915

Személy

Szerző:

Cím: Fővárosi apróságok

Forrás:

Alkotmány

Bp.

1915 XII. 31

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.) (C)

Fővárosi apróságok.

Budapest, dec. 30.

Alig nyolc éve, hogy a főváros közigazgatásában az új irány érvényesülni kezdett. A gazdag munkaprogramhoz megteremtették a nagy apparátust, tizenhat ügyosztályban tizenhat tanácsnokkal, tizenhat főjegyzővel s megfelelő segéderőkkel. Lázasan alkottak intézményeket s a bizottsági tagok révén munkához jutott vállalkozók hada ujongott örömeiben.

Ámde nagyot fordult a világ 1914 derekán s az örök béke reményében megrajzolt Nagy Budapest képe eltűnt a filmen.

Ma a helyzet az, hogy a tanácsnak az 1916. évi költségvetést kísérő jelentése szerint a rendes bevételek összege 89,848.342 K, (a rendkívüliekkel együtt 91,687.289 K) s ezzel szemben a személyzeti kiadások: 31,098.368 K-t, a nyugdíjak 3,840.000 K-t, együtt 34,938.368 K-t tesznek ki. Másfelől az adósságok törlesztésére és kamataira nem kevesebb mint 27,923.710 K szükséges.

Vagyis kerek számban a rendes bevételeket 90 millióban, a személyi kiadásokat és adósságtörlesztést együttvéve 63 millióban véve föl, a főváros bevételeinek 70 százaléka hivatalnoki és adósságtörlesztésre kell. Maga a tanács tetszetősen így fejezi ki magát: «Háztartásunk kereteinek kibővülésében a vezetőszerp az adósságtörlesztésnek jut.»

Ezeket a kiadásokat pedig csökkenteni nem lehet. Ugy a hivatalnoki fizetések, mint a kölcsön-

terhek emelkedő irányzatot mutatnak. Egyfelől tes (tulnyomó részben gazdasági és mellékepet), a korpótlék, másfelől az új kölcsönök kényszerű felvétele ezeket a kiadási tételeket jövőre csak növeli.

Emez adatoknak tárgyilagos feltárása mellett s ezekkel kapcsolatban a jelentésből felemlítjük még, hogy a főváros 1916-ban nemcsak a közlemezési vállalat céljára elvont s 1915-ben már esedékes volt 25 milliós függő kölcsönt lesz kénytelen kifizetni, hanem a Magyar Villamossági Részvénytársulat telepeinek a megváltási összegét is (ami szintén 1915-ben volt már esedékes), ennél fogva a főváros 1916-ban kénytelen lesz minden körülmények közt egy legalább ötvenmillió koronás függő kölcsönt felvenni, ami a hadikölcsönök mai európai versenyében valóban óriási feladat lesz.

A háború természetesen igen megbénította a hatóságot abban, hogy a múlt költségvetési tárgyalások alkalmával a nagyközönséggel szemben elvállalt kötelezettségeit teljesíthesse. Így utépitésekre és burkolásokra 1,230.500 volt felvéve, de csak a Fűrdő-utcát aszfaltozták belőle s az I. kerületi jelentéktelen Bártfai-utcát építették ki. Tartottak ugyan árlejtést több sürgős munkára is, de a vállalkozók oly magas árakat szabtak, hogy azokat nem lehetett elfogadni. A közmunkákról szólva, a tanács bejelenti, hogy a normális viszonyok helyreálltával egy új huszmillió koronás burkoló kölcsön felvételét és fogja javasolni. A háborús évben a magánépítkezés is szünetelt. Összesen 146 földszin-

nyomó részben gazdasági és mellékepet), egy négyemeletes, egy kétemeletes, tíz egyemeletes és négy ötemeletes ház épült csupán!

A főváros két ingatlant sajátított ki s egyet adott el árverésen.

A nagy fellendülés korában (1910/11) városzabályozásra számos nagy telket vettek meg. Ilyenek a Krausz Mayer-féle, Andrassy-féle angyalföldi és zuglói telkek, a tabáni kisajátítások. Ezekben a fővárosnak több mint 22 millió koronája fekszik,

természetesen kamatozatlanul. Sőt, mivel a telkeket kölcsönpenzen vették, még a főváros fizet e heverő tőke után kamatot.

A jelentés sajnálattal említi, hogy az iskolorvosi intézmény életbeléptetésére a mostani költségvetésben sem jutott pénz.

Az iskolák kereteiben fenmaradt az a számtalan zenei, rajz-, uszó-, tánc-, főző-, fényképező, s mindenféle ipari tanfolyam, melyeknek célja az ifjuságot az iskolai órákon kívül is együtt tartani s a hitfelekezeti széttagoltságot ellensúlyozni. Ilyen tanfolyam több van száznál, de soha az eredményről jelentést nem tettek közzé. A múlt évben megnyitott Pályaválasztási Tanácsadó is három iskolában heteken keresztül működött s mindössze 212 gyermek fordult hozzá tanácsért!

Érdekes rész a tanács jelentésében még, hogy az 1916. évre életbe léptetnek egy szabályrendeletet a postai csekk- és kliring-forgalomnak a községi és gyámpénztári kezelésbe való behozalala tárgyában.

E szabályrendelet lényege abban áll, hogy a felek bármely tartozásukat a főváros részére befizethetik a postatakaréknál; viszont a felek kivánságára a főváros is a postatakarék közvetítésével teljesíthet fizetéseket. Ez a tárgy már legközelebb a közgyűlést is foglalkoztatja. A tanács végül beszámol a központi segítő-bizottság tevékenységéről. Ennek a segítő-bizottságnak a működéséből kitűnik, hogy a fővárosban több mint hetven ezer azoknak a szegény családoknak a száma, amelyek a hatóság és a társadalom szegénygondozó támogatására vannak szorulva. A kerületi elöljáróságok a hadbavonultak családjainak segélyezésére ma már havonként átlag három millió koronát fizetnek ki. Ugyanezek havonta 130.000 ebéd és egyéb élelmiszer-utalványt adnak ki. A társadalom a télire 12.000 gyermeket ruházott fel.

A háború által érzékenyen sújtott írók és hírlapírók, képzőművészek, színészek, zenészek és iparművészek is részesültek a főváros támogatásában.

Írók és hírlapírók kaptak 637 tételben 47.083 K-t, (?) képzőművészek 298 tételben 27.465 K-t, színészek 729 tételben 25.510 K-t, zenészek 81 tételben 4530 K-t és iparművészek 75 tételben 4203 koronát.

Nem érdektelen keleti vendégeink, a galíciai menekültek ellátásáról szóló beszámoló sem. E szerint a főváros ezek segélyezésére 1914. évi augusztus havától január 1-ig 114.833. koronát fizetett ki. Ekkor azonban tömegesen jelentkeztek már a menekülők. 1915. januárjában számuk 11.162-re

(100)
emelkedett s még többre is rugott volna, ha el nem kezdik őket egyenesen Ung: Hradisch határhelységbe szállítani. Így is februárban 11.162, márciusban 11.089, áprilisban 10.979, májusban 10.193 volt a számuk s ettől kezdve hónapról-hónapra esökkent, de még most is van itt 184 család 771 taggal. Ők, akik a magyar vendégszeretetet a Royal-szállóbeli börszével s különféle uzsoraüzletekkel viszonozták, 1915 november 15-ig 1.712.257 korona segélyt emeltek fel az előljáróságoknál. Ugy hírlett azonban, hogy ezt az osztrák kormány megtéríti.

Befejezésül a pénzügyi osztály jelentésének egy igen fontos részletét kell följegyeznünk. Mikor az üzemek községeztése megindult, a gázgyárat, az elektromos vállalatot beváltották, s a hirdetési monopóliumot behozták, nemesak az volt a jelszó, hogy ezek jövedelme a községi háztartás terhein könnyítsen, hanem az is, hogy a főváros közönsége lehetőleg olcsóbban juthasson a gázhoz, villanyhoz stb. Most azonban a lakosság annak a veszélynek van kitéve, hogy a 20 milliós deficit miatt megdrágítják a gázt, a villanyt, a vizet s revideálják a vágóhídi, állatvásári, vásárcsarnoki díjszabást, mire a pénzügyi osztály mint kínákozó forrásra rá is mutat, bár egyelőre nem meri ajánlani. Ott settenkedik azonban a háttérben a villamos vasutak díjszabásának emelése, amiről nem irnak bár, de ele-

get beszélnek. Gondolkodásra méltó téma, hogy míg a gáztársaság a lakosságnak időről-időre csökkenő díjtételeket kínált, amik rá nézve évtizedek során kötelező erejük leendettek, a főváros időről-időre emelkedő díjakat helyezhet kilátásba annak a közönségnek, melynek adófillérein a gázgyárat megváltotta!